

Skammestein 10.06.2025

Til: Norges vassdrags- og energidirektorat

For: Anders Kvaløy Olsen

Vedr.: OLE VASSVERK - KONSESJONSSØKNAD OM ØKT UTTAK AV VANN FRA
OLEVATN I ØYSTRE SLIDRE KOMMUNE

Vi viser til konsesjonssøknaden og informasjon om saken på NVE sin hjemmeside og den kommende befaringen ved Olevatn tirsdag 17.06.2025.

Vi som skriver dette brevet, er grunneiere med aktiv stølsdrift i området som påvirkes av konsesjonssøknaden og flere av oss har eiendom med strandlinje til Olevatn. Noen av oss har også eiendom med strandlinje til Javnin og fiskerett i den nordlige delen av dette vannet. Vi har, gjennom de senere 20 – 30 årene, observert en gradvis endring av tilstanden i begge vannene med stadig økende slammengde og tiltagende forekomst av til dels nye vannplanter både på bunnen og i skvalpesonen, der det også har blitt mer grønske og slim. Vi tilskriver dette klimaendringene, men tror også at forhold i Olevatn forplanter seg til Javnin – som for eksempel forekomsten av ørekyte i begge vann.

Innledningsvis ønsker vi også å gjøre NVE oppmerksom på at det allerede eksisterer flere konflikter mellom Øystre Slidre kommune (ØSK) og grunneierne i dette området som følge av revisjonen av kommunen sin arealplan, flere forslag om reguleringsplaner for nye fritidsboligområder og reviderte sti- og løypeplaner. Alle disse har møtt betydelig motstand fra Statsforvalteren i Innlandet (SFI).

Det pågår også en uavklart forhandling om revisjon av avtaler om kjøring av skiløyper i det samme området der det for tiden er brudd mellom kommunen på den ene side og grunneierne og deres faglag (Norges Bondelag og Norges Bonde- og småbrukarlag) på den andre.

Felles for alle disse sakene og konsesjonssøknaden er at ØSK har inkludert varsel om ekspropriasjon av grunn i tilfelle grunneierne ikke aksepterer kommunens krav og betingelser.

Som forberedelse til den kommende befaringen ønsker vi å gjøre NVE oppmerksom på noen forhold som vi mener er utilstrekkelig belyst eller utelatt i konsesjonssøknaden.

1. Olevatn er lite egnet som drikkevannskilde

- a. Søknaden omhandler en revidert konsesjon for økt vannuttak fra Olevatn til Ole vassverk. Kommunen ønsker å øke det eksisterende vannuttaket fra 25 liter per sekund (l/s) eller 2200 kubikkmeter per dag (m^3/d) til 40 l/s eller 3640 m^3/d , med mulighet for et maksimalt uttak på 75 l/s (6.500 m^3/d) i kortere perioder.
- b. Olevatn er relativt stort, med et areal på 2347,5 dekar og et volum på 15.762 millioner m^3 , men gjennomsnittlig dybde er bare 6,7m. Vannet har et sprangsjikt på ca. 12m og det nye inntaket er planlagt under dette sjiktet. Volumet av bassenget rundt inntaket og under 12m dybde er på 719.000 m^3 , og med det nye beregnede årlige uttaket representerer dette en teoretisk oppholdstid oppgitt til 1,14 år. Søknaden oppgir at innsjøbunnen i Olevatn har et lag med flyktige masser som lett blir med i inntaket. Som følge av den økte slammengden i Olevatn betrakter vi både

dybden av vannet ved inntaket og den oppgitte oppholdstiden som utilstrekkelig for å sørge for naturlig slamfelling i råvannskilden slik at dette skal kunne representere en barriere.

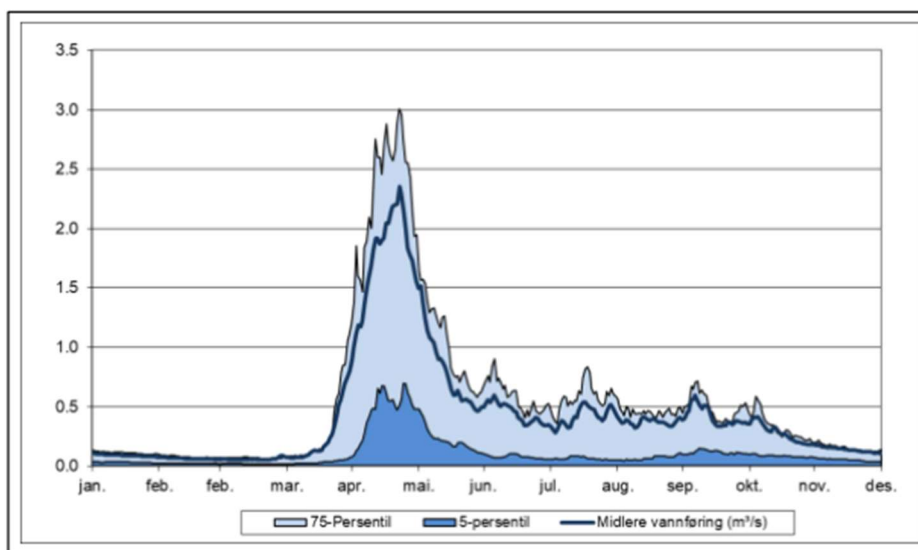
- c. Vi er kjent med at det har blitt observert et nytt fenomen i de senere år når vannføringen «snur» i april og november og temperaturen endres i det øvre sjiktet som følge av at isen smelter om våren og større, kalde, regnmengder faller om høsten. Dette gir en betydelig omrøring av vannet mellom sjiktene slik at slammet fra dypet virvles opp. Resultatet er både økt fargetall og mer slam i råvannet slik at UV-lampene i Ole vassverk blir påvirket. Vassverket har ikke behandlingssteg for slam og humus.

Tabell 5. Vassbehandling for eksisterande drikkevasskjelder:

Vasskjelde	Partiklar	Humus	PH justering	Hygienisk barriere
Ygna	Ingen	Ingen	Ingen	UV-bestråling
Ringåne	Sandfilter	(Sandfilter)	Marmor	UV-bestråling
S Vindin	Sil/filter	Ionebytte	Vassglass	UV-bestråling
Olevatnet	Sil/filter	Ingen	Vassglass	UV-bestråling

Fra VVA-plan 2018 – 2028, kap. 7.2 Vassforsyningssystem oversikt

2. Vannforbruket er størst når vannstanden er lavest

Figur 5 - Sesongvariasjon i vannføring

Vi vet at vannforbruket til Ole Vassverk er størst i påsken og at Beito RA hvert år blir overbelastet i påskeuken. Renseanlegget er dimensjonert for 6.800 PE (Personekvivalenter).

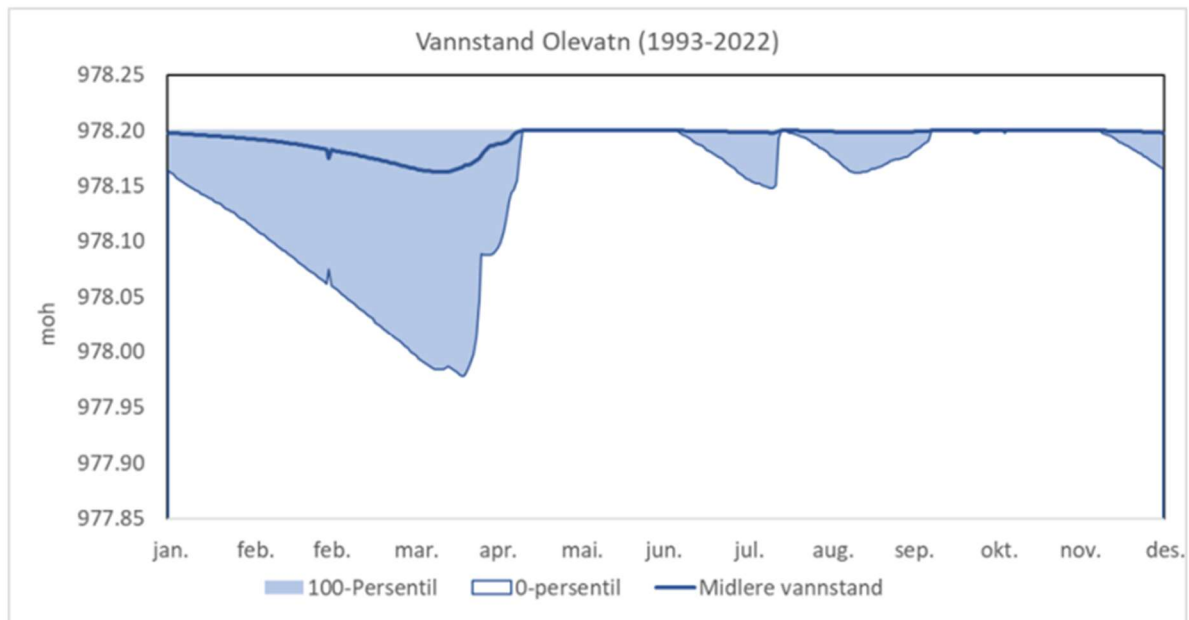
Antall brukere i påsken kan forsiktig beregnes som følger:

	# Hytter	Besøkende per hytte	Personer
Hytter	1700	3	5100
Hotellsenger			2500
Fastboende			500
Sum PE			8200

Drikkevannsdirektivet angir at offentlige vannbehandlingssystemer skal beregnes for et nominelt forbruk på 0,2 m³ per person og døgn. Samlet forbruk i påsken blir da 1.640 m³ per døgn. ØSKs VVA-plan 2018 – 2028 oppgir i kap. 7.5.1 side 48 at maks uttak per døgn fra Olevatnet etter dagens konsesjonsbetingelser skal være begrenset til 1350 m³ per døgn i perioden 1. januar til 1. mai. Høydebassenget ved Ole Vassverk er på 500 m³. Dette betyr at dagens konsesjonsbegrensninger brytes i påsken.

Den nye konsesjonssøknaden av 05.09.2024 har fjernet begrensningen på vannuttaket i perioden januar t.o.m. april på 1350 m³ per døgn.

Uttak i dagens anlegg resten av året er 2200 m³ per døgn og kommunen søker om å øke dette til 3640 m³ per døgn (tilsvarer 40 l/s) og med mulighet for et maksimalt uttak på 75 l/s som tilsvare 6500 m³ per døgn. De hydrologiske beregningene utført av konsultentselskapet SWECO (søknadsvedlegg) viser at dette vil bety en senkning av vannstanden på 20 cm i forhold til dagens situasjon, men kommunen har likevel søkt om inntil 50 cm regulering med tanke på tørrværsperioder.

Figur 8 Vannstandsvariasjoner i Olevatn med nytt vannuttak (basert på tilsig i perioden 1993-2022, beregnet basert på tilsigsdata). Figuren viser 100-persentil, midlere vannstand og 0-persentil.

Figur 5 på side 2 i dette brevet viser at det ikke er tilsig i Olevatn på slutten av vinteren og i påsken når forbruket er størst og en senkning av vannstanden med 20 cm vil derfor bety en ren nedtapping. En eventuell tillatelse til 50 cm regulering vil medføre store konsekvenser (som f.eks. brudd og sprekker i isen) dersom behovet skulle inntreffe på våren. Det er stor grad av ferdsel i løyper og med scooter området rundt Olevatn i påsken og vi kan ikke forstå at en ubegrenset tillatelse til dette kan være forsvarlig. Vi ber derfor NVE om å vurdere å opprettholde en restriksjon på uttaket i perioden 1. januar til 1. mai.

3. Reguleringsmagasin

Sitat fra konsesjonssøknaden kap. 2.2.2:

Tiltaket er omsøkt med en regulering av innsjøen Olevatn. Dette for å sikre en tilstrekkelig vannmengde til drikkevannsutttaket også i tørrere perioder i løpet av året.

Olevatn omsøkes regulert mellom følgende reguleringsgrenser:

Tabell 4- Regleringshøyder - omsøkt

HRV*	moh.	978,2
LRV	moh.	977,7

**HRV tilsvarer dagens naturlige kotehøyde på innsjøen.*

Ved den omsøkte reguleringen er det beregnet at dette vil gi et totalt magasinivolum på 1,04 mill. m³. Dette utgjør 7,5 % av det gjennomsnittlige årstilsiget til Olevatn. Magasinet vil være en senkning på 50 cm fra dagens naturlige kotehøyde (HRV) og ned til LRV.

Da vannstanden ikke skal heves fra dagens nivå, vil ikke reguleringen medføre beslag av nytt areal. Men man vil ha en reguleringszone mellom HRV og LRV.

Vi forstår dette sitatet slik at ØSK mener at så lenge de ikke øker vannstanden i Olevatn vil en 50 cm regulering ikke få noen konsekvenser. Vi vil minne om at gjennomsnittlig vanndybde i Olevatn er 6,5 m, og 50 cm regulering betyr 8%, og at den, dersom den skjer i påsken, kan bli 50 cm under laveste vintervannstand.

Vi vil også minne om at når kommunen beregner magasinivolumet til 7,5% av netto årstilsig (13.790 millioner m³) så utgjør bassenget under 12m der inntaket ligger kun 719.000 m³. Dette kan bety hele 10% av volumet av det reelle råvannsmagasinet under 12m-sjiktet bare i løpet av påsken – noe som ytterligere vil påvirke slamfellingen i kombinasjon med omrøringen nevnt tidligere.

4. Forholdet til andre offentlige planer og dokumenter

Konsesjonssøknadens kap. 2.6 **Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer** angir følgende:

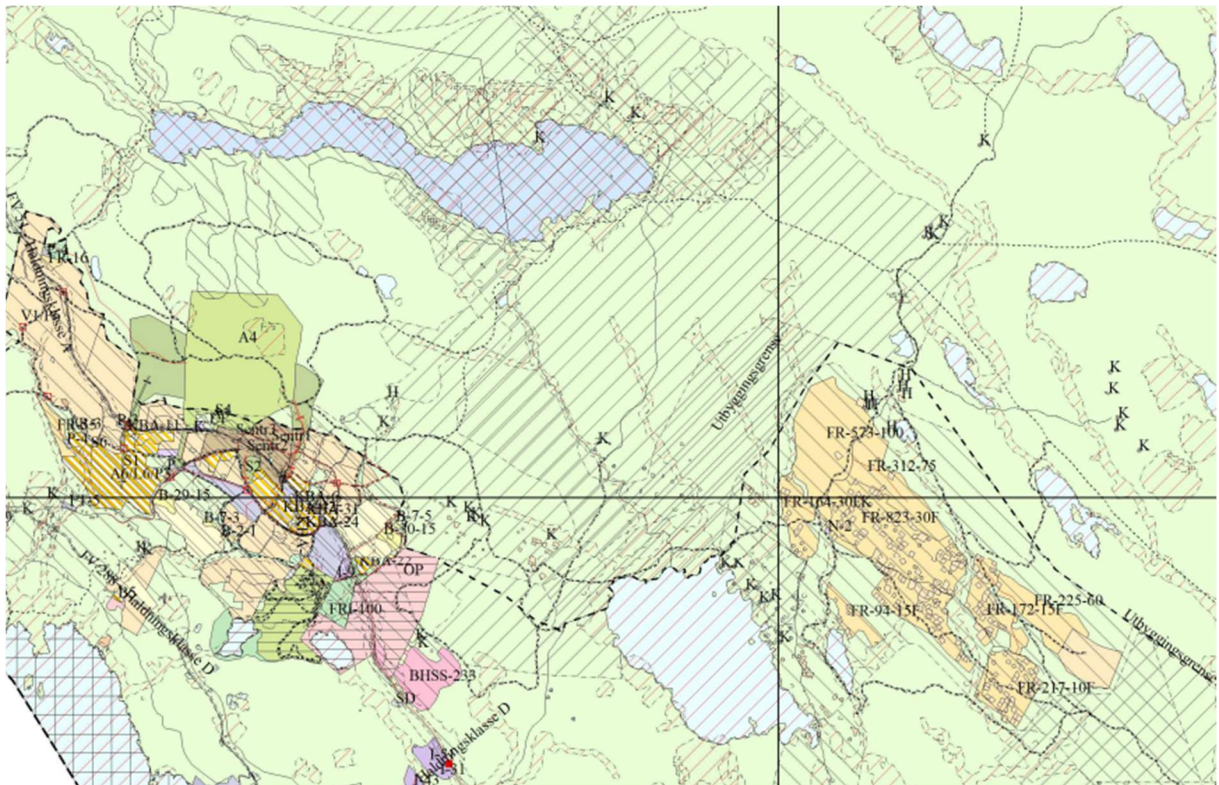
Beskrivelse av tiltakets status i forhold til:

Kommuneplaner

Aktuelt område er avsatt som LNFR-område i gjeldene kommuneplan for Øystre Slidre kommune, vedtatt i 2017 og kommunedelplanen for Beitostølenområdet vedtatt 2014. I planene er nedbørsfeltet til Olevatn definert som en sikringszone mtp. nedslagsfelt til drikkevann. Revisjon av kommuneplanen har startet opp, men ikke vedtatt.

Søknaden unnlater å omtale følgende planer som påvirker nedbørsfeltet:

- Kommuneplanen sin arealdel 2025 – 2037 (KPA)

Plankart KPA frå 2. høyring viser Utbyggingsgrensen og overlappende planer rundt Olevatn

KPA'en inneheld ein rekke beslutningar og føringar som direkte eller indirekte kan påvirke vannkvaliteten i Olevatn. Planen er ikkje endelig, bl.a. på grunn av mange mothold og innsigelsar og der den kritiske uttalelsen fra SFI, som særleg nevner manglar ved konsekvensutredningar og naturkartlegging, fremdeles behandles av kommune-administrasjonen.

De etterfølgende punktene gjelder underliggende planer og dokumenter som KPA'en bygger på.

➤ Nye hyttefelt

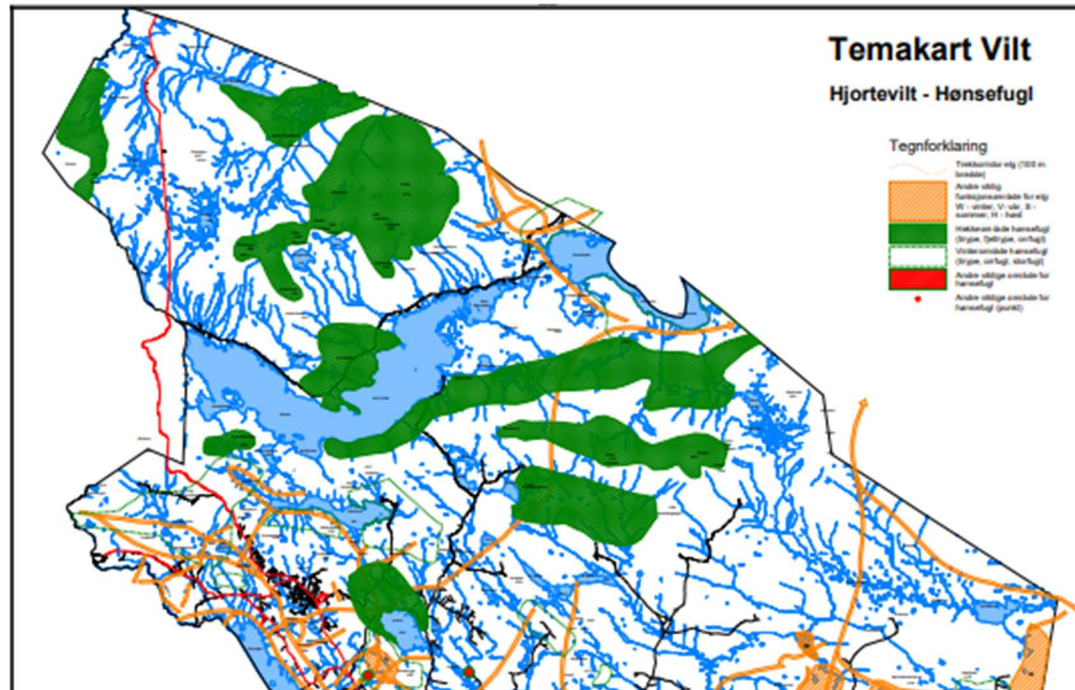
Det er særleg to nye hytteområder som er tatt inn i KPA'en som indirekte påvirker belastningen i nedbørssonen til Olevatn;

- Liahaugstølen fase I og II helt øst på Beitostølen, og
- To nye felt nordvest for Vinstervegen i Javnlie; FR-573-100 og FR-164-30

Begge er synlige som «innhakk» i sørvestre og østre grense for det nye forslaget til utvida omsynssone landbruk vist under punktet **Beitebruksplan** nedenfor side 7.

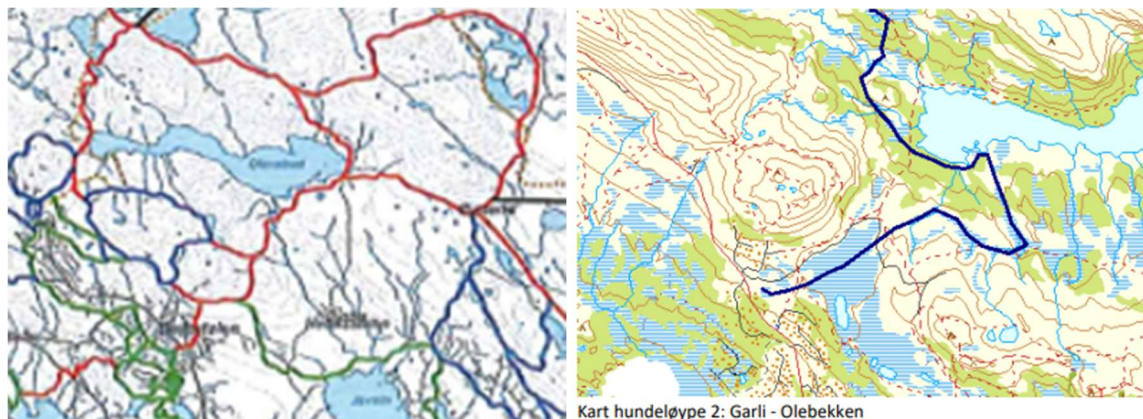
Det har «bestandig» vært trekkorridorer i området der elg (og i senere år også rådyr) har vandret mellom Gudbrandsdalen og Hallingdal. En av de viktigste går vest for Javnlie og vidare over myra nord for Javnin og ned mot Beito. En annan har gått nord for Hedalsstølane og ned i det åpne terrenget mellom Heimdre Hedalsstølen og Beitostølen. Begge disse korridorene vil bli «stengt» av de nevnte nye hytteområdene. Konsekvensen vil formodentlig bli at hjorteviltet vil komme til å benytte korridoren fra Øysterli og vestover forbi Olevatnet, med økt fare for forurensning fra avføring og kadavre.

Se utsnitt av Temakart for hjortevilt under.

➤ Sti- og løypeplan

Den reviderte planen innebærer en betydelig utvidelse av alle kategorier av sti- og løypenettet sommer som vinter – også i nedslagsfeltet ved Olevatn.

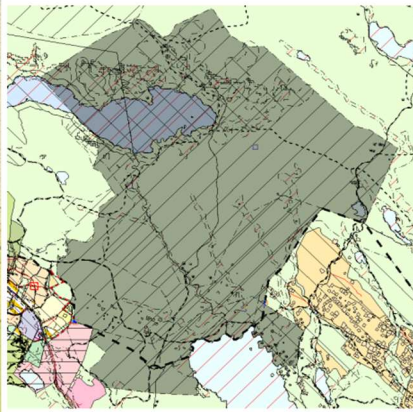

SFI sendte 28.05.2025 et brev til ØSK (**Uttale - oppstart - reguleringsplan - Øystre Slidre - områderegulering - stigar og løyper i Beitostølområdet – 202501**) der det rettes kraftig kritikk til både planprosessen og manglende konsekvensutredninger med hensyn til friluftsliv, naturmangfold, jordvern, beitebruk, reindrift og samfunnssikkerhet og beredskap.

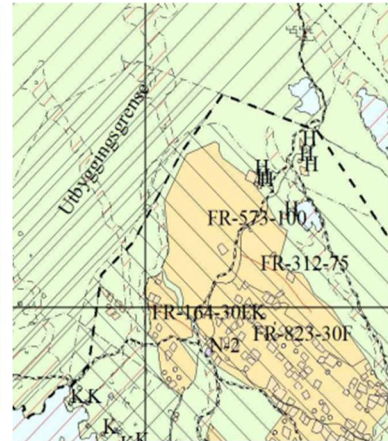
- Beitebruksplan for 2025 – 2029 (vedtatt 03.04.2025) med eget Vedlegg 3 **Beitebruksplan - Prosjektområde Hedalsstølane**. Planen innebærer å flytte beiteområdet for Hedalsstølane nordover til området rundt Olevatn. Det nye området overlapper sikringssonen rundt Olevatn i stor grad.

Utbyggingsgrense og Sperregjerde
Ved Liahaugstølen

Figur 25: Forslag til utvida omsynssone landbruk.

Foreslåtte nye hyttefelt norvest for
Vinstervegen ved Javnlie

Se også neste punkt der SWECO skriver at det er risiko for fekal forurensning av råvannskilden fra beitedyr.

➤ **Farekartlegging av drikkevannskjelde Olevatn** (SWECO datert 20.06.2024)

Fra Innledningen: Sweco har gjennomført farekartlegging og risikovurdering av dagens drikkevasskjelder i Øystre Slidre kommune i Innlandet. Bakgrunn for oppdraget er at Mattilsynet har fremma motsegn til framlegget til kommuneplanen sin arealdel 2024-2036. Motsegna er grunna i omsyn til drikkevatt i planen og gjeld konkret sikring av drikkevasskjelder.

I kap. 4.3.1 **Råvasskvalitet** skriver SWECO:

Av vann-nett.no går det fram at Olevatn er ein middels, svært kalkfattig og klar innsjø med god økologisk tilstand.

Tabell 5 syner resultat av vassprøver tatt av råvatnet frå Olevatn i perioden frå mai 2021 til februar 2024. Totalt vart det tatt 69 prøver i perioden. Det er funne enkelte høge verdier av E. coli, koliforme bakteriar og fargetal, noko som kan indikere periodar med dårleg råvasskvalitet. At det er E. coli til stades, tyder på fersk fekal forureining, medan koliforme bakteriar kan vere teikn på generell forureining frå miljøet.

Gjennomsnittleg verdi for farge på om lag 11 mg/l Pt og høgaste verdi på 17 mg/l Pt. Dette tyder på at vatnet har ein moderat grad av farge. Dette påverkar vatnet sin estetiske kvalitet og kan også tyde på at det er naturlege organiske stoff som humus til stades.

I kap. 5.2.3 **Annan ferdsel på og ved Olevatn** skriver SWECO:

Sommar og haust er fjellstafetten eit populært tiltak med om lag 1.000 besøk på kvar post. Ved fleire høve har Svoloberget og Melbisfjellet som ligg i nedbørfeltet, vore blant turmåla.

Kommunen har eit generelt forbod mot at det nyttast forbrenningsmotor på båtar for å redusera forureining av olje eller oljeprodukt (sjå kap.0), men i lokal forskrift har kommunen likevel tillate ferdsel med motorbåt opp til 6 hk på enkelte vatn, mellom anna Olevatn. Det kan vere risiko knytt til forureining ved lekkasje frå motor. Vedlikehaldet kan føre til reingjeringsmiddel, botnstoff, olje/smørjing og tetningsmiddel i vatnet.

Delar av det preparerte skiløypenettet til Beitostølen Løypelag går og gjennom nedbørfeltet til Olevatn, sjå Figur 5. Løypenettet haldast oppe gjennom heile vintersesongen med tråkkemaskin. Her vil påverknadar for turisme som nemnd tidlegare fortsett gjelde. Samstundes har ein også påverknad frå scooterkøyring og tråkkemaskiner som aukar risikoen for lekkasje, søl, partiklar frå tungmetall og plast.

I konklusjonen av fargekartlegging og risiko skriver SWECO at det er risiko for fekal forurensning av råvannskilden fra beitedyr, hundekjøring, gjødsling, bobiler og fjellcamping.

5. Oleåni og vannene nedstrøms

Oleåni, elven som renner ut av Olevatn og via Mellbytjern videre ned i Javnin, er ikke beskrevet i konsesjonssøknaden fordi ØSK ikke anså det som nødvendig. Sitat:

Oleåne. Basert på fiskeundersøkelsene i anses Oleåne som en god produksjonsbekk og viktig for ørretbestanden i Olevatn.

Det fiskes i Mellbytjern og det fiskes i Javnin. Begge vannene er private, og det er grunneiere som har fiskerettighetene. Oleåni er produksjon selv for yngel til begge disse vannene og det er flere, etablerte fiskeplasser langs elven. Det har forekommet hendelser der minstevannføringen har blitt redusert bl.a. som følge av tilstoppet ledning. Med økt uttak og betydelig lavere LRV frykter grunneierne at dette kan gå ut over både fisken og reproduksjonen.

Av konsesjonssøknaden fremgår det at til tross for økt vannuttak har ØSK ikke sett på minstevannføringen på nytt, men at forarbeidet i søknaden fra 1990 anses som tilstrekkelig.

Vi ber NVE sørge for at konsekvensene for hele Oleåni og vannene Mellbytjern og Javnin inkluderes i behandlingen av konsesjonssøknaden.

6. Olevatn med Ole Vassverk som reservevannkilde for hele kommunen

VVA-plan 2018 – 2028 ble vedtatt av KS 15.02.2018 og inneholder en fullstendig oppgradering av kommunens renseanlegg, drikkevannsanlegg og ledningsnett. Planen har et samlet budsjett for nødvendige investeringer på nesten 500 millioner (2018) kroner. Den innebærer at kommunen i løpet av planperioden skal ende opp med to vannverk, basert på Olevatn i nord og Mellsenn i sør. Det skal etableres ringledning som forbinder de to vannverkene slik at de kan fungere som reserve for hverandre i tilfelle driftsstans eller akutt forurensning av drikkevannskilden. Planen beskriver også at det kommunale vassforsyningssystemet skal ha bassengkapasitet på sine anlegg som svarer til minimum et døgns normalforbruk.

Hovudprinsipp for vassforsyninga kan illustrerast slik:

Revidert handlingsprogram hovudplan for vassmiljø, vedteken av KS 29.04.2021:
 Utbygging av VA-anlegg har ein svært lang tidshorisont, opp til 100 år for anlegg i grunnen. Det er difor viktig å klargjere dimensjoneringsgrunnlaget for denne utbygginga. Kommunen har om lag 300 000 gjestedøgn og ved utgangen av 2020 3532 hytter og 1070 fritidsleilegheiter. Med reviderte VAplanar vil vi legge til rette for at om lag 1 000 - 1500 eksisterande fritidsbustader kan knytast til kommunalt VA-anlegget. Det ein monaleg veks i tal hytter og fritidsleilegheiter, årleg om lag 50-70. Arealdelen av kommuneplanen opnar for utbygging av om lag 2 000 fleire fritidsbustader og eit stort tal leilegheiter/næringsbygg. Det er vidare ei målsetting å doble tal gjestedøgn på Beitostølen frå 300 000 til 600 000. Det kommunale VA-anlegget må dimensjonerast for denne utviklinga, og det vert lagd til grunn eit dimensjoneringsgrunnlag for hytte/fritidsleilegheiter/reiselivet på 25 - 30 000 pe.

Det er stabilt folketal for fastbuande og lokalt næringsliv utanom reiselivet. Prognosane for folketalsutviklinga viser stabil eller svakt aukande folketal. Dimensjoneringsgrunnlaget for VAutbygginga for tilknytte fastbuande vert difor sett til 2500 - 3200 pe.

VVA-planen og Handlingsprogrammet beskriver altså at Ole Vassverk med Olevatn som råvannskilde skal kunne levere godkjent drikkevann til hele kommunen i tilfelle driftsstans i vannverket ved Mellsenn. Samlet forbruk innen planperioden vil komme opp i over 30.000 PE.

VVA-planen beskriver at det *Kommunale vassforsyningssystem skal ha bassengkapasitet på sine anlegg som svarer til minimum eitt døgn normalforbruk.*

ØSK har i de senere årene måttet innføre kokeforbud for abonnentene ved de eksisterende vannverkene og disse har vart i flere dager. Et avbrudd på 3 dager til en uke er ikke uvanlig andre steder i landet, særlig hvis problemet skyldes forurensning fra mage/tarm-bakterier o.l.

Vi kan ikke se at konsesjonssøknaden beskriver dette sannsynlige scenariet, og vi ber NVE om å sørge for at en slik vurdering blir inkludert – inklusive nødvendige tiltak.

7. Oppgraderinger og rekkefølgebestemmelser

Som beskrevet vil det være stor sannsynlighet for økt forekomst av slam, humus og fargeforurensning fra råvannskilden i Olevatnet, og i tillegg må risikoen for forurensning i nedslagsfeltet vurderes som tiltagende. Dagens vannverk forutsetter at råvannet representerer en selvstendig barriere og Ole Vassverk har kun UV-lys som den andre. Det synes opplagt at vannverket må oppgraderes til minst to selvstendige barrierer, hvorav den ene skal kunne takle forekomst av bakterier og mikroorganismer. Ut over dette vil den varierende slammengden sannsynligvis kreve et eget forbehandlingssteg. Dette, sammen med de øvrige planlagte utvidelser og krav som fremkommer i den tidligere nevnte VVA-planen og Handlingsprogrammet, bør etter vår vurdering lede til at en eventuell utvidet konsesjonsbeslutning for Olevatn blir ledsaget av klare krav til de tilstøtende anlegg og installasjoner og en logisk rekkefølgebestemmelse.

Med hilsen

for Hedalen Sameige

Arnfinn Beito

Vedlegg:

1. VVA-plan 2018 – 2028
2. Temakart Hjortevilt
3. Brev fra SFI 28.05.2025
4. Beitebruksplan for Øystre Slidre, Vedteken i KS 30.04.2025
5. Beitebruksplan – Prosjektområde Hedalsstølane
6. Farekartlegging av drikkevasskjelde Olevatn 20.06.2024

Kopi til Postmottak Øystre Slidre kommune